

dem. Et saa radikalt Medlem som Pastor Bertelsen, der nu vistnok er Præst i Lemvig-egnen, bebrejdede dem, at de traadte altfor voldsomt op imod Indenrigsministeren, som om Landets Vel var i Fare, da det dog maatte erkjendes, at det Lovforslag, der var fremkommet, indeholdt betydelige Fremstrid. Jeg skal nævne som en af dem, der ikke fandt Forslaget nær vidtgaaende nok, Hother Hage. Han traadte i et meget vidtløstigt Foredrag op og forsvarede Kommunerne's Selvstyrelse, idet han hævdede, at Kommunerne selvfølgelig burde have Ret til at vælge deres Borgmestre selv. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Brix), der endnu har Sæde her, udtalte blandt Andet — jeg tillader mig med den høitærede Formands Tilladelse at oplæse disse Ord — at „saalænge en Mand, der er udnævnt af Regjeringen, er Kommunalbestyrelsens Formand — og det vil i en saadan Bestyrelse sige særdeles Meget; det er meget Mere end en blot formel Ledelse af Forhandlingerne, det er en virkelig Ledelse af den hele Række af Sager, der foreligger til Kommunalbestyrelsens Beslutning — saalænge have efter min Overbevisning Kommunerne ikke faaet den fulde Ret til Selvstyrelse, som Grundloven hjemler dem“. Det forekommer mig at være temmelig rene Ord, og det var det ærede Medlems Ord, der nu har Sæde her for Kjøbenhavns 2den Valgkreds. Kort sagt, der gik hængang en saa frisk Lustning igjennem Forhandlingerne, at endog saa en Mand, der var saa radikal som Pastor Bertelsen, fandt sig besvøit til at optræde imod de vidtgaaende Høiremænd, der dengang for Byernes Vedkommende — og det finder jeg overmaade naturligt — særlig optraadte som de, der ønskede Kjøbstæderne's Selvstyrelse, thi de søgte, hvad der tildels er Tilfældet den Dag idag, om end i aftagende Grad, at de havde deres Støtte og Tilslutning fra Kjøbstæderne; disse Mænd have dermed erkjendt, at Kjøbstæderne have naaet en vis Modenhed, og jeg skal ikke benegte, at det er Tilfældet. De fandt sig brostholdne ved, at man paa en Maade vilde give Landkommunerne en større Selvstyrelse end Kjøbstadkommunerne. Endog saa en Politiker som S. A. Hansen optraadte ligeledes imod de altfor ivrige nationalliberale Høiremænd og formanede dem til at tage det Næstbedste, naar de ikke kunde faae det Bedste. Det skal nu interessere mig at høre, om disse ærede Herrer — der er ganske vist flere af dem, der ikke ere tilstede, men der er endnu svindende Clementer tilbage — om disse ærede Herrer eller ialtfald deres Efterkommere ville indtage den samme Stilling, thi saa er der

ingen Tvivl om, at vi ogsaa nok for dette Lovforslags Vedkommende ville komme til et Resultat. Det kan efter min Mening ingenlunde siges, at de sidste 13 Aar, der ere forløbne siden den Tid, have godtgjort, at der ikke skulde være Trang til, at Byerne virkelig kom til under Statens Tilsyn at bestyre deres egne Sager, uden at Statens Embedsmænd skulde være medbestemmende og medbestyrende. Det ærede Medlem fra Viborg (Klein), der talte sidst, mente, at det næsten var en Forbrudelse imod Grundloven, at man vilde tage en byvalgt eller en almindelig valgt Mand til Borgmester, og at dette ikke kunde siges at være foreneligt med det Tilsyn, som Staten skulde udøve, men i den Henseende tror jeg nok, at det ærede Medlem forveglede § 12 i Loven af 26de Mai 1868 med selve Grundloven, thi fordi det staar i Loven af 26de Mai 1868, er det jo ingenlunde givet, at det er den Maade, som Grundloven har tænkt sig, at Tilsynet skulde udøves paa. Vil nu det ærede Medlem maaske dertil sige: men Staten maa dog have sin Tilsynsmand tilstede under Byraadets Forhandling, da der ellers let kunde ske noget Lovstridigt, som den paagjældende Mand maatte være istand til at stoppe og sætte ud af Kraft, vil jeg dertil bemærke, at for Sogneraadens Vedkommende har man jo ikke en saadan Tilsynsmand tilstede ved Forhandlingerne, som øieblikkelig kan sætte ud af Kraft disse Møveligheder, som vel ogsaa Sogneraadene maatte kunne gjøre sig skyldige i. Det forekommer mig altsaa ingenlunde nødvendigt, at just den paagjældende Mand skal være tilstede. Naar det har viist sig, at det kan gaa i de mindre fremskredne Landkommuner, hvorfor kan det saa ikke ogsaa gaa i de mere oplyste Kjøbstadkommuner? Hvorfor skulde man ikke kunne betro dem en saadan Selvstyrelse, uden at Staten just skulde have sin valgte Mand tilstede som Tilsynshavende? Det forstaar jeg ikke, og jeg tror heller ikke, at det er nødvendigt. Det ærede Medlem har sikkert nok forelsket sig noget i den Lov, som han selv var Ordfører og en dygtig Talsmand for, nemlig Loven af 26de Mai 1868. Det ærede Medlem udtalte endvidere, at det vilde blive for kostbart for Byerne at have denne Borgmester, som de selv skulde lønne. Men der er jo mange af Landkommunerne, der ere større end flere af Kjøbstadkommunerne, og Landkommunerne maa jo, hvad enten de ere smaa eller store, selv lønne deres egen Formand, forsaavidt denne skal have nogen Løn. Ere Kjøbstadkommunerne meget store, er det jo ogsaa en Kjendsgjerning, at der er større Kapitalsamlinger i disse Byer, og skulde de